

Štev. 6.

V Ljubljani, 1. rženega cveta 1903.

Leto IV.

Pesmi Frana Žgurja.

Kadar dete leže spat . . .

Kadar dete leže spat,
mati mu zapoje:
„Šlo je, šlo je v zlati grad
zlato solnce moje!

Grad je tisti sveti hram,
angel čuva dvore,
brez Boga kdor hodi sam,
priti tja ne more . . .

Tamkaj raste zlati sad,
vsak ga ne doseže,
kdor Marijo ima rad,
s sadjem mu postreže!

Tam nedolžnost in radost
s kupo si napija,
Jezus sam je njihov gost;
Jožef in Marija . . .“

Dete spava, rajski smeh
lice mu spreleta:
Že s krilatci po vrtéh
rajskih zdaj se šeta . . .

Zelena gorica.

Zelena gorica
cerkvica bela,
kakor golobica
moja duša vesela!

V cerkvici božji opolnoči
sveta Cecilija svira,
v pesmi prelepi odpevata ji
dva apostóla:
sveti Lukež in sveti Matej,
še zadej je sveti Nikóla,
in on se po cerkvi ozira:
tam večna luč, milost izvira!

S Kristusom tamkaj sprehaja se, glej,
Marija s cvetico v podnožji,
pot svetlo pred njima hodi naprej
sveti Ivan, krstitelj božji,
sveti Ivan krstitelj, izvoljeni mož,
glas božji vpijoč v puščavi,
čudodelnega bilja, semen in rož
po naši iztrosi dobravi!

Azrael.

Na tiho noč,
ko vse molči,
na nebu zvezdic
roj gori.
Molčanje vse
molči okrog,
na prestol zlat
je sedel Bog . . .
In sedel je
in je velel:
„Pristopi, angel
Azrael!
Ugasni nebu
zvezdico,
odpluj potem
na zemljico.
Tam doli
detece trpi,
ugasni zvezdi
mu oči.

Odkaži ti
mu jamico
in tu ga združi
z mamico.
Tu z mamico
naj vekomaj
prepeva, gleda
sveti raj!“
Odplul je angel
Azrael,
že zvezde svet
je obledel —
In angel plul
spet skozi noč,
nebeški cvet
s seboj nesoč:
Presadil ga je
v božji raj.
Vsem Bog nam ga
po smrti daj!

Mladi Slovenci.

Mladi smo Slovenci mi,
naše geslo se glasi:
Bogu, narodu in domu
služijo edino le
v miru naj in v bojnem gromu
naše glave in roké!

Dom naš je tako krasan,
in sovražnik dan na dan
izmišljuje si naklepe,
da v še hujši boj bi vnel
naše izdajalce slepe,
z njih močjo dom naš nam vzel!

Naš pogum se ne boji!
Kakor skala bomo vsi
stali v bran lastnine drage,
ki prelival ded naš že
zanjo je krvave srage
in pretrpel vse gorje!

Dom, ki nam tako otef,
nam nad vse je mil in svet,
in zato spet zasijati
zlata mora mu prostost,
in na svojem narod stati
mora spet spon tujih prost!

Vzvišeno nalogo to
s svojo srčno smo krvjó
na zastavo zapisali;
Bog pa nam ob strani stoj,
da vsi z zmago dokončali
bomo svoj — pravični boj!

Fr. Selski.

Vojska.

Spisal F. Palnák.

„Jutri pridite vsi v šolo že ob šestih zjutraj, da pojdemo na Rožnik pokončavat rjavega hrošča,“ tako se je glasilo povelje prejšnji dan v šoli.

Drugo jutro je bilo mračno in megleno. Težki sivi oblaki so zagrinjali nebo, in megla je ovila Ljubljano v svoj plašč.

Zbrali smo se vsi razredi s svojimi učitelji in odkorakali proti Rožniku. Deček iz petega razreda je prinesel s seboj trompeto, da nas skliče o pravem času skupaj in da nihče ne zamudi vesele prilike.

To je bilo šumenja, ko smo korakali — saj ni mogel nihče molčati. Vsakdo se je veselil, da stori dobro delo in pobije kolikor mogoče mnogo hroščev, in govorili smo le o tem, kako bomo pobijali tega škodljivca. Neki deček je že vjel spotoma hrošča. Vsi smo ga ogledavali in računili, koliko jih bomo pobili. Poznali smo hrošča že vsi, saj smo se učili o njem že v šoli.

„Vem, da jih bom pobil več kot tisoč,“ se oglasi učenček drugega razreda — pa deček niti sam ni vedel, koliko je to pravzaprav tisoč. Zdelo se mu je to tako lahko delo — pobiti tisoč hroščev, seveda če bi mu jih kdo znosil skupaj in mu jih pomedel na kup, bi mu bil posel pač lahak.

Njegovi tovariši pa so mu ugovarjali, češ, da jih tisoč ne pobije, da je to preveč, da jih toliko niti ni in tako dalje. Končno smo bili vsi tega mnenja, da vprašamo o tem gospoda učitelja. In zvedeli smo, da jih je še mnogo, mnogo več kot tisoč. In vsi smo se prav od srca veselili, da bomo storili tako dobro delo.

Med takimi in drugačnimi pogovori smo prišli v gozd, ki se razteza zahodno od Ljubljane, in takoj se je začela krvava moritev brez bridkih mečev in brez smrtonosnih pušek in kanonov.

Večji dečki so plezali na drevesa in tresli hrošče na tla, mi pa smo stali spodaj, ter teptali po ubogih živalcah, kakor bi šlo za stavo, kdo izmed nas jih bo več pomoril. Bili smo prav neusmiljeni. Saj se pa tudi

ni oglasil niti eden hrošč s krikom, ki bi klical na pomaganje ali pa izražal njegove bolečine. — Umirali so tiho in mirno kot junaki.

Nekaj časa smo se držali skupaj, nato pa smo se razkropili po gozdu. Jaz sem se spustil s tovarišem kar v sredino gozda, in skrbno sva opazovala, kje bi ugledala kakega hrošča.

„Ali ga vidiš, ali ga vidiš? — Le po njem!“ In zopet je zmanjkalo katerega.

„Joj, koliko jih je tukaj!“ Tovariš, ki je bil gibčnejši od mene, je splezal na drevo, seveda sem ga moral potiskati, da je prišel gor — meščani nismo tako vajeni plezanja — in je potresel. Kakor bi se usula toča je padalo po meni in okrog mene.

„Hitro, hitro, da ne zlete,“ je kričal oni gori na drevesu, jaz pa sem skakal po hroščih, in kmalu se ni nikjer več noben premikal.

Zopet je potresel, zopet so padali hrošči na tla, jaz pa po njih. — To se je ponavljalo toliko časa, da sva otrsela drevo po svojih močeh in uničila nevarnega škodljivca. Nato pa zopet naprej in naprej — kjer sva hodila, sva nosila s seboj smrt in smrt sva ostavljala za seboj. Gori visoko v vrhu pa je zavel veter, in drevo se je klanjalo kakor bi hotelo zahvaliti naju za pomoč in rešitev . . .

Kar sva delala midva, to so delali tudi drugi.

Med tem pa se je zjasnilo. Solnce je prodrlo oblake in njegovi žarki so se izgubljali po gozdu in budili gozdne zaspance. Hrošči so se oživali, in ni jih bilo več tako lahko loviti.

V tem pa se je začel razlegati po gozdu glas trompete, ki nas je klicala skupaj. Od vseh strani smo prihajali in se zbirali okrog gospodov učiteljev, ki so nas čakali. Toda tako hitro se nismo zbrali, nekateri so zašli precej globoko v gozd, in težko jih je bilo priklicati. Naposled smo se vendar vsi zbrali, in učitelji so pregledali svoj razred, če je število hrabrih bojevnikov popolno — da ni nihče v vojski padel, je bilo gotovo.

Kaj pa sedaj? Vsak delavec je vreden svojega plačila, in to smo dobili tudi mi. Ker iz boja došle vojske navadno pogoste, so sklenili napraviti tudi nam to veselje. Odrinili smo na Rožnik.

„Joj, koliko sem jih jaz!“ — „Ali pa jaz!“ To se je čulo po vseh vrstah. Tupatam smo videli še katerega hrošča, ki je počasi, ne sluteč nevarnosti, kobacal dalje ali visel kje na veji. In oglasil se je naš bojni klic: „Le po njem!“ Kdor mu je bil najbližji, tisti ga je.

Tako smo dospeli na Rožnik, kjer nas je že čakala pojedina: kava, zemlje in za vsakega izmed nas kos potice. Kako se nam je vse to prileglo!

Da se je popolnoma zadostilo navadi, s kakršno so se sprejemali doma junaki, smo napravili tudi mi igre. Ubijali smo lonec, gledali v vodnjak, se igrali razbojnike in orožnike, in tako je prišel čas odhoda. Na poti domov smo tudi peli — prav kakor Špartanci po dobljeni zmagi — kakor so nam pripovedovali v šoli. Le nekaj se je zdelo meni nehvaležno od bele Ljubljane: slavnostnega sprejema ni priredila svojim mladim, a tako hrabrim junakom.

Niko — ribič.

Spisal Ivo Trošt.

Brežanov Tone je imel strica, ki je lepša leta svojega življenja pustil na Hrvaškem v šumah, pa tudi pri mlinarskem ali poljedelskem poslu. Stric Tomo je pripovedoval, kakor bi imel širno hrvaško zemljo na dlani. Besede je zavijal tako kakor pravi Hrvat in govoril kakor pristni Hrvat s Posavja.

Za starost si je prihranil toliko grošev, da je brez skrbi čakal smrti pri bratu Ivanu, ki je bil oče Brežanovemu Tonetu. Od strica se je Tone navadil tudi marsikako smešnico. Ako je dobil novo obleko, je vedel Brežanov Tone, da jo je dobil le zato, da jo pomaže in raztrže. Stric Tone je celo trdil, da ima kovač klešče zato, da ščiplje sebe in druge, a jezik, da obira poštene ljudi. Oči ima človek zato, da vidi napake svojega bližnika, in zobe, da škriplje z njimi, ko je jezen. Čuden človek je bil stric Tomo. Življenje ga je s svojimi bridkostmi naučilo teh trditev.

Ko ga je posnemal nečak Tone, ki je z nami pomagal drsati šolske klopi, se mu je smejal, češ: sedaj ti ni treba, toda prihodnost te navadi še marsičesa. Ali ko je nekoč Tone trdil, da ima ribič palico s trnkom zato, da se mu zlomi, ko treba potegniti bogati plen iz vode, mu stric Tomo zastavi besedo: „Čakaj, Tone! To je pa že nekaj drugače. Poslušajte me, mladi ribiči, ki se bojite celo raka, ako stegne škarje! Na Hrvaškem sem bival pri pobratimu mlinarju, ki je časih tudi pogledal, kakšen je ribji lov na Savi. Pobratimu Niki so bili znani vsi bolj ribnati tolumni, vsi nevarni vrtinci, vse temne globine; vedel je celo, kje je črna Krnica, kamor si ne upa noben Posavčan od začetka sveta pa do danes in si ne bo upal nikdar, dokler bo tekla Sava in dokler bodo ribarili Posavčani.“

„Da znadeš, Tomo, to ti je krnica temna in globoka, da si misliš pod seboj odprto peklo. A rib, Tomo moj dragi, rib ko peska, pa — pa kakih!“

„Ali si jih videl, Niko? vprašam.“

„Boga mi, da jih tako nisem!“

Pa mi je začel pripovedovati, kako je ostal neko popoldne sam v mlinu. Oče je šel v mesto z ribami, a Niko je pasel doma gosi. Kmalu mu je bilo dolgčas, pa tudi vroče. Zazdelo se mu je, da bo bržčas na Savi v čolnu hladneje. Gosji rod pa iz čolna itak lahko nadzoruje, če ne celo lažje. Odpne čoln in krene na odprto vodo.

Niku je bilo tedaj nad dvanajst let. Sam je znal veslati, sam krmiti čoln. Sam ribariti, sam tudi prevažati čez Savo. Kakor očetu so bili znani tudi njemu vsi ribnati kraji; samo v črni Krnici ni z očetom ne sam še nikdar ribaril. Znano mu je bilo, da pride v črno Krnico samo oni, ki zaide, a iz nje se pride samo s polomljenimi vesli in prevrnjenim čolnom ali pa se sploh ne pride. Povodna žena tam preži na predrzne ribiče.

Niko je začel iz dolgega časa loviti ribe na trnek. Čoln se je pomikal na sredo reke, a Niko je ribaril. Čoln se je pomikal naprej: rib vedno več. Niku je primanjkovalo vabe. Ni mu bilo več mari, kje so gosi niti kje je sam: ribe, ribe, o, toliko rib! Kmalu začuti na trnku nekaj težkega. Vleče, vleče . . . morda bo som! Nič. Vrvica se zlajša, in na površju se prikaže pol človeška pol ribja postava povodne žene: „Zakaj ne pustiš, o človek, mene in mojega zaroda tu doli v mojem gradu na miru? Ali ti ni dovolj prostora tam po širni vodi? Vsakdo, ki se drzne v mojo bližino, mora poizkusiti, kako zoprna je sužnost, ki hočete vi, ljudje, vanjo spraviti moj zarod. Z menoj, mladi Posavčan!“

Niko zavpije na vse grlo in se opravičuje, da ni vedel, kje lovi. Toda močna roka povodne žene se steza za njim. Mladenič se umika v čoln, a v strahu pozabi izpustiti ribiško palico, ki se je bila zanjo zapodila na trnek ujeta povodna žena. Palica se zlomi, a Niko se vznak prevrne v čoln. —

Oče je došel pozno zvečer domov. Pri mlinu je videl priklenjen sicer, a prevrnjen čoln in zavpil bolestno: „Niko, Niko!“ Bal se je, da je dečka odnesla Sava. Ves premočen se oglasi Niko na ognjišču za tlečim ognjem in krčevito objame očeta. Pove mu, da se ga je usmilila povodna žena, ko je obljubil, da ne pride nikdar več v črno Krnico.“

„A Tone?“ je končal stric Tomo. „Ni vsak klobuk za vsako glavo.“

Jasni dnevi.

Spisal *Fr. Palnák.*

Prišlo je po večtedenskem pripravljanju izpraševanje. Srečko je bil vedno med prvimi, in zato se nihče ni čudil, če je dobil, četudi še tako mlad, pri gospodu katehetu listek. Kako je bil srečen! Komaj je že čakal dneva, da pojde k izpovedi in drugi dan prejme prvič Odrešenika. In čakal ni dolgo.

Bil je lep junijski dan. Solnce je pošiljalo svoje tople žarke na zemljo in poljubljalo po travnikih cvetke, ki so se klanjale v toplem vetriču. Z mamico se je odpravil Srečko v cerkev k izpovedi. Sreča mu je sijala z lica in iz oči. Oziral se je na mamico, ki ga je ljubeče gledala, in tiho korakal poleg nje; govoriti se je bal, kakor bi moral izgubiti z vsako besedo košček sreče. V cerkvi je že bilo nekaj otrok, Srečko se jim pridruži in kmalu opravi izpoved. Nato pa sta pokleknila z mamico pred podobo Matere božje, in mamica je goreče molila. Srečko pa ni mogel. Zagledal se je v Marijin obraz, njene oči so bile uprte vanj in tako ljubko so ga gledale, kakor bi hotele izraziti svoje zadovoljstvo nad njim. Srečko pa se je zagledal v te oči in nič mu ni bilo dolgočasno . . . Mamica je odmolila, in vstala sta in šla.

Po južini mu je naročila, naj gre na vrt v lopo in pomoli še nekoliko k svojemu Zveličarju. Vzel je mašno knjižico in odšel. Odprl jo je, gledal vanjo, a moliti ni mogel . . .

Zopet je videl uprte v se Marijine oči, tako ljubke in prijazne. Gledal jih je, in kakor bi mu hotele te oči izpraševati vest, kakor bi ga k temu silile, so vstajali v njegovi duši dnevi, zagnjeni v sivkaste plašče. Danes mu je bil dan najjasnejši.

Srečko je bil tih in krotek deček, ki ni nikdar nikomur nagajal, nikdar nikomur nič prizadejal — nekateri so celo rekli, da je premrtev za svojo dobo. Oče ga je odločil za dom, starejši brat pa je študiral — in ta je Srečka vedno preziral. Če je mamica kdaj rekla, naj bi ga vzel s seboj, je bil vedno nevoljen. Ni se namreč mogel udeleževati iger svojih tovarišev, ker je moral paziti na „malega“. Srečko se mu ni usiljeval: vedel je, da mu je v nadlego, a spoštoval ga je, saj je bil brat „starejši“, odločen je bil za šolo, bo gotovo kdaj velik gospod — vsaj oče je vedno tako govoril — on pa je bil „mali“. In tako si je časih želel, da bi bil velik, da bi tudi on študiral, da bi bil tudi gospod, sam svoj, a sam ne — mamica bi morala biti pri njem.

Ta mamica! Kako sta se s Srečkom ljubila. Vedno sta bila skupaj, če ni bil Srečko v šoli — očeta pa tako ni bilo navadno doma. Mamica pa mu je pripovedovala bajke o zlatem solncu, o nebeških zvezdicah, o deveti deželi, ki je tam daleč, daleč — in on si je zaželel tja . . . Tja bi šel, pa ne sam, mamico bi vzel s seboj, svojo bledo, otožno mamico, ki

ji je tolikokrat kanila solza na njegovo glavico, in če jo je vprašal, zakaj joče, mu je pripovedovala o jasnih dneh, ko je hodila po vrtu — cvetka med cvetovi — in jo je poljubljalo zlato solnce in so veli topli vetrovi okolo nje . . . Poljubila ga je ob takih prilikah, on pa jo je poslušal, a razumel ni, kaj mamica misli. Nekoč si je celo zaželel, da bi bila mamica zopet cvetka med cvetovi, on pa cvetni popek poleg nje . . . Solnce bi ju grelo, in topli vetrovi bi veli okolo njih . . .

Stresel se je. Mamica mu je naročila, naj moli, on pa se je zamislil v svoje dneve in svoje sanje. Začel je brati v knjigi, molil je, a misli njegove so zopet odplule tja po ravani — vetrček jih je odnesel s seboj . . .

Njemu pa je bilo težko pri srcu. Vedel je, kako mora moliti, učil se je v šoli, pa ni mogel. A sam ni vedel, zakaj. In bilo mu je še težje. Glavica mu je padla na mizo, in zajokal je. Jokal je, Bog ga je videl iz nebes in poslal je svoje angele, da mu odvezamejo, kar ga je težilo, in mu obrišejo solzice . . . Krilatci so se napotili k Srečku . . .

Po beli peščenih poti je prišla k svojemu ljubljencu mamica, sklonila se je k njemu in ga poljubila.

„Mamica,“ se je izvilo Srečku iz prsi; naslonil se je nanjo in jokal. Mamica pa ga je pogladila in poljubila, in dve solzi čiste sreče sta kanili na njegovo glavico . . . Krilatci so mu odnesli togo in mu posušili solzice. Z mamico sta se tako umela! —

„Pojdi!“ — In šla sta.

* * *

Cerkev je bila svečano razsvetljena, ko sta vstopila drugo jutro z mamico. Ta je ostala zadaj in sedla v klop, Srečko pa je šel med svoje sovrstnike.

Sv. opravilo se je pričelo. Nato je govoril gospod katehet o veliki sreči, ki čaka danes otroke. Omenil je besede Zveličarjeve: „Pustite male k meni!“ Govoril je o enakosti vseh ljudi pred Bogom. Srečko se je slučajno ozrl v svojega soseda, sina bogatega župana, in vedel je, da sta sedaj oba enaka — a vendar ga županov sin niti s koncem svojega očesa ni pogledal. A bilo je danes preveč sreče, da bi pazil na to.

Ozrl se je nazaj po cerkvi, a videl ni drugega kot svojo mamico, ki ga je gledala in molila — gotovo zanj.

Govor je bil končan. Srečko je gledal predse, in vse se mu je zdelo kakor nekake sanje.

Nekoliko časa pozneje je začutil, da kleči na trdem kamenu, videl je pred seboj svojega kateheta v mašnem plašču, videl, kako mu je podelil ljubega Boga, nato pa ni videl in vedel ničesar več . . .

V istem hipu je prodrli solčni žarek skozi prašno okno vaše cerkvice in obsijal Srečku obraz, da je bil videti, kakor bi ga oblila nebeška svetloba.

Mamica je stopila k njemu in ga odvedla za roko iz cerkve in ga poljubila.

Krilatci so se veselili v nebesih, in Bog je poslal zlat solčni žarek, ki je spremljal Srečka in mamico domov.

Kako je ugnal Srebot hudobne vaške otroke v kozji rog?

Spisal M. Pintarjev.

1.

„Oče, črevlje imam raztrgane. Prosim vas, dajte jih popraviti, da bom mogel hoditi v šolo! Zima se bliža, kako bom hodil brez obuvala, če pade sneg?“ Tako je prosil Dolinarjev Mihec svojega očeta.

„V nedeljo sem prosil Srebota, da bi prišel ta teden k nam šivat, pa veš, kaj mi je odgovoril? — Počakaj Tine, počakaj, da mi zrasteta še dve roki, s tema dvema ne morem ustreči vsi zaboreški občini! — Ko sem mu povedal, da otroci ne morejo hoditi v šolo, ker nimajo obuvala, se je nasmejal in rekel, da naj naučim svoje otroke nositi črevlje kakšenkrat tudi v rokah, ne samo na nogah; s tem je menda hotel reči, da bi moral hoditi kakšenkrat tudi bos.“

„Ah, oče, saj sem hodil vse poletje bos za kravami na paši, da so mi prsti na spodnji strani pokali in da so se mi naredile otiske na podplatih, sedaj pa zebe, ne morem več hoditi bos.“

„Pa si pomagaj, ako si moreš! Ako te bo preveč zeblo, ne pojdeš v šolo, pa bo dobro! Ta naš črevljar Srebot je poln muh, čudak je tak, da mu ga ni para. Kadar se loti, dela vse noči, podnevi pa lovi po vasi slepe miši. Ako obljubi priti delat ta teden, gotovo pride šele čez tri tedne. Saj mu tudi ni treba zameriti, eden sam črevljar v vsi občini ne more biti vsemu kos. Stari Smuk ne more več šivati, ker je prestar, pa tudi ne vidi več dobro. Grižar je šel v Ameriko, še Srebot naj kam izgine, potem bomo radi hodili vsi bos!“, odgovori oče.

„Doma pa že ne ostanem, oče, ker ne maram zamuditi šole. Drugi se bodo učili, jaz bi pa nič ne znal. Kadar bi bil vprašan, bi se mi drugi smejali, ako bi ne znal tega, kar znajo oni. Pa tudi vi bi se hudovali, če bi vam prinesel slabo šolsko naznanilo domov. Doma že ne ostanem, če imam tudi bos hoditi v šolo“, reče Mihec.

2.

Občina Zabor je razsežna. Uro hodá okolo glavne in največje vasi Zabora, po kateri ima občina svoje ime, so raztresene vasice in posestva. V tej vasi je šola in župna cerkev. Tukaj se shajajo otroci iz cele zaboreške občine v šolo in ljudstvo ob nedeljah in praznikih k maši. V vasi je tudi pošta in brzojav; lepa okrajna cesta drži ravno skozi vas; ob cesti so lepe hišice s prodajalnicami in gostilnicami. V okolici je rodovitno polje in travniki, bolj proč pa pašniki in gozdi. Lepa je zaboreška vas z okolico. Koncem vasi, ne daleč od glavne ceste stoji z opeko pokrita bajta. Nad vratmi visi tabla z napisom „A. Srebot, črevljár“. Stopimo noter! V nizki sobici z majhnimi okni stoji navadna kmetiška miza, po stenah visi več svetih podob v lesenih, starih okvirih, v kotu je nizka kmetiška peč s klopjo ob straneh, zraven drugega kota nasproti peči poleg okna je majhen črevljarski stol, poln črevljarskega orodja, pod stolom in daleč okolo po izbi je razmetanih polno starih raztrganih obuval. Zraven te izbe je še druga sobica s posteljo in staro omaro. Iz veže se gre v klet, kjer počiva kisava, krompir in nekaj druge šare.

Tukaj stanuje edini naš vaški črevljár Srebot. Mož je majhne pa široke postave, črnkastega in podolgovatega obličja, vedno veselega obraza, črnih, bliskajočih se oči, oblečen v navadno kmetiško obleko s širokim klo-bukom. Delat hodi ponajveč in tudi najrajši po kmetiških hišah, ker takrat je preskrbljen s hrano, doma pa mora kuhati sam, ker razen njega ne stanuje nobena druga oseba pod to streho. Le ob sobotah največkrat dela doma, da popravi to, kar mu nanesejo ljudje na dom.

Vsak človek ima svoje slabosti, pa tudi dobre lastnosti. Takšen je bil tudi Srebot. Bil je vedno vesel; žvižgal je in pel pri delu, rad je bil v družini, pa tudi družina je ljubila njega, ker je znal tako govoriti, da so se mu morali vsi smejati. Vsako govorjenje je obrnil v šalo. Bil je poln zvijač in kratkočasnic. Prišla je tudi ura, da se mu je zmračil obraz; švi-gala je jeza iz oči, zaostala beseda v ustih: stal je kakor bi bil mutast, ni dal nobenemu odgovora, in takrat ni delal navadno nič. Ljudje so ga dobro poznali, takrat so ga puščali na miru, ker so dobro vedeli, da se v takšnih slučajih ni varno šaliti z njim.

Otroke je imel jako rad, nekaj zato, ker so mu pomagali kuhati, kadar je šival doma, ali pa jih je pošiljal kupovat razno blago v prodajalnice, da ni bilo treba njemu gubiti časa. Ponujati so se mu hodili za postrežbo, ker je vsak dobro vedel, da ne bo zastonj. Gorje mu pa, kdor se mu je zameril. Naučil ga je pameti prej ali slej. Pa tudi pogovarjati se je znal z njimi. Najrajši se je pogovarjal z njimi o šoli in učenju. Povpraševal je, kako se ta in oni vede in uči. Poznal je vse prav dobro, ker jim je šival obuvalo. Na ta način je zvedel vse po otrocih, kar je potem pri prvi prilož-nosti porabil, da je enega ali drugega izmed staršev posvaril, in če to ni nič pomagalo, na svoj prekanjeni način tudi kaznoval. Srebot so otroci ljubili in se ga obenem tudi bali.

3.

„Dobro jutro, Tine! Zvedel sem, da že dva dni ni vašega Mihca v šolo. Drugače hodi pridno k pouku. Ker je sedaj postalo mrzlo, sem takoj vedel za vzrok. Prišel sem k vam šivat, da ne bo deček mudil“, reče nekega dne Srebot Mihčevemu očetu.

„Prav ustregli ste mi, da ste prišli, več ne morem poslušati tega tarnanja. Mihec neprenehoma joka, ker hoče imeti obuvalo, a jaz mu ga ne morem dati“, odvrne oče.

„Vem, vem, vaš Mihec je priden učenec, da bi bili vsi taki, potem ne bi bilo toliko tožb o hudobnih otrokih. No, sedaj pa le strgano obuvalo sem! Danes in jutri bom sešil, kar bom mogel, potem moram iti drugam. Če bi človek imel sto rok, bi komaj izhajal.“

Srebot dene orodje in črevljarski stolček na tla ter se pripravlja urno na delo. Delal je pridno ter žvižgal in pel. „No, Mihec, kje si? Zdaj pa le hitro obuj ter leti v šolo, da ne boš mudil! Popoldne mi pa poveš, kaj ste se učili v šoli in kateri so se nemarno vedli“, veli črevljar Mihcu.

* * *

„Kaj si že doma? Ali je res že poldne? Tukaj na samoti je res dolgočasno; ne slišimo biti ure niti zvoniti poldneva. Kaj pa je novega v šoli? Ali si bil kaj tepen?“

„Tepen nisem bil, saj nič ne tepejo v šoli, gospod učitelj so mi pogledali, ako imam res na novo popravljenе črevlje, pa je bilo dobro, nič mi niso rekli. Danes smo imeli preiskavo v šoli.“

„Kakšno preiskavo? Ali je bil sodnik tam?“ se začudi Srebot.

„Gospod učitelj je izpraševal vse učence, kateri je pobijal lončke na brzojavnih drogih. Nekoliko časa ni hotel nobeden nič povedati, ko so pa enega trdo prijeli, se je ta vdal in izdal še druge“, odgovori Mihec.

„Lepa je ta! Stavim, da jih je pobijal Strnadov Jakec, ta je namazan z vsemi mazili. On je glavni rogovilež in zavodnik vseh drugih“, pravi dretar.

„Strnadov Jakec jih je pobil največ; pobijala sta jih pa tudi Klančarjev Anže in Strnenov Ive. Skoraj vsi lončki na zaboreškem svetu so razbiti ali počeni“, pripoveduje Mihec.

„Vedel sem, da je Jakec gotovo med njimi. Pred tem gre vse kakor pred ognjem. Prvo in zadnje zrelo sadje je njegovo. Na paši imajo cele komedije: pečejo krompir, kuhajo žgance, skakajo čez ogenj, se igrajo, živina se pa pase, koder sama hoče. Jakčev oče Strnad dobro ve, kako se vede njegov sin, pa mu nič ne reče, ga nič ne posvari in ne kaznuje. Ko sem zadnjič pri njem šival, sem mu vse povedal, pa je bil gluhi; rekel je samo, da je vsa mladina sedaj grozno hudobna. To je bilo vse. Lepo bo zredil svojega sina. Ako je v šoli kaznovan radi kake hudobije, se hodi še kregat nad učiteljem. Le glej, Mihec, da boš vedno pameten! Glej, ti trije bodo sedaj gotovo kaznovani pri sodnji, ker je pobijanje lončkov na brzojavnih drogih velika hudobija! Sramota za vso zaboreško občino, da mora že šolska mladina iti v zapor radi hudobije!“ razlaga Srebot.

4.

Minila je zima, skopnel je sneg, cvetice so jele poganjati in drevje zeleneti. Prišla je zopet ljuba pomlad. Pastirji so gnali zopet svojo živino na pašo. Ljudje so že pozabili na one tri pri sodnji kaznovane učence. Tudi Jakec, Anže in Ive so pozabili prebiti strah in sramoto. Zopet so gonili skupaj past, se skupaj igrali, kuhali, pekli, se kopali in kratkočasili kakor navadno, le brzojavnih lončkov niso več pobijali: bali so se zapora in sramote.

Kopriva, pravijo, ne pozebe tako hitro, tudi nemarni otroci se ne popboljšajo kmalu. Strnadov Jakec je bil res do sile poreden in nemaren, vendar hudoben ni bil tako, kakor so ga obsojali ljudje. Razbijal je lončke, da je drugim pokazal in se potem bahal, kako zna zadeti. Ogenj je kuril ter pekel krompir in drugo zato, ker je ljubil kratek čas. Tudi sadje je klatil in deval v svoja nedra le zato, da so se mu drugi smejali in ga hvalili, češ, ti se pa res nobenega ne bojiš. Kar je naklatil, je potem vse razdelil med svoje prijatelje. Vse bi naredil radi prijateljev in družčine. Sploh pastirji si ne izmislijo nobene dobre, le neumnosti jim gredo po glavi. Jakec in njegovi tovariši so si izmislili zopet eno neumno.

Nedaleč od vasi je pašnik. Pod strmim gričem drži glavna cesta. Pastirji so pasli za gričem. Nekega dne so se domislili, da bi valili kamenje navzdol po griču ter gledali in čudili se, kako to leti z griča črez cesto v dolino. Kakor bi trenil, so imeli vrhu griča napravljenega cel kup kamenja. Z vrha se pa ni razločilo in videlo na cesto. Ni jim prišlo na um, da bi mogli s kamenjem zadeti kakega človeka ali žival. Kamen za kamenom je letel po griču navzdol, največ jih je obstalo na cesti, le malokateri je priletel v dolino. Ni bilo čudenju in smehu konca ne kraja. Lepo zabavo so imeli tisti dan, na konec in nasledke ni mislil nihče, a ti so bili strašen. Sicer niso ubili nobenega človeka in nobeno žival, a pretrgali so brzojavno žico, pokončali dva brzojavna droga in navalili mnogo kamenja na cesto. Orožniki so drugi dan pozvedovali po zločincih. Sum je letel na pastirje, ti pa so tajili, kar se je le dalo. Strah in groza jih je obšla. Jakca je hotel orožnik že ukleniti in odgnati, le župana je moral zahvaliti, da ni prišlo do tega.

5.

Neko nedeljo po končani maši je klical pred cerkvijo občinski sluga to-le: „Županstvo naznanja, da morajo starši strogo paziti na svoje otroke, da ne bodo več delali takšne škode kakor do sedaj. Znano je, da so pastirji pobijali lončke na brzojavnih drogih, pretrgali brzojavno žico, poškovali brzojavne droge in navalili na cesto kamenja. Splošno se tudi pritožuje, da kradejo sadje, lomijo drevesom veje in pokončavajo sadna drevesa. Na paši uganjajo vsakovrstne norčije in hudobije. Prepovedano je otrokom hoditi po gostilnicah samim, tudi na cesti se ne smejo igrati in nagajati mimoidočim potnikom. Obešati se zadaj na vozove je prepovedano. Iz šole domov grede nekateri mečejo kamenje po travnikih, mendarajo rastočo travo in delajo škodo na njivah. Starši morajo doma strogo kaznovati vse

takšne prestopke svojih otrok. Gledajo naj na njih vedenje in naj jih nadzorujejo povsod. Kdor bo zanemarjal svojo dolžnost v odgoji otrok, ta bo strogo kaznovan pri tukajšnjem županstvu.“

Dokler je sluga klical, so molčali vsi ljudje, ko je končal, so pa zagnali šum. Nekateri so se smejali, drugi pa jezili. Eden je kar glasno zavpil: „Otrok ne bo nihče ugnal, četudi stokrat kličete, otroci so neumni, kaj jim hočete?“

„Ni res!“ je zavpil drugi z debelim glasom, „otroci morajo imeti strah doma in v šoli, drugače nam bodo vse pokončali! Sramota tistim staršem, ki se hodijo v šolo kregat, če so njihovi otroci kaj postrahovani! Šiba, šiba — ta napravi mir in red, drugače ne bo nič!“

„Jaz bi že ne bil rad za učitelja“, se oglasi tretji, „doma imam tri, pa jih komaj uženem, kako naj jih v šoli eden strahuje, ko pridrvijo s cele občine skupaj!“

Oglasi se četrti, trdeč, da če ne plača beseda, tudi palica in šiba ne izdasta nič. Kakršni so starši, takšni so otroci.

Tako so se prepirali in pogovarjali, dokler se niso spomnili, da je treba iti domov h kosilu.

6.

Popoldne istega dne se je nabralo več ljudi pod vaško lipo. V prijetni senci košate lipe so se pogovarjali raznotere reči. Po cesti pride vaški črevljar s svojim širokim klobukom in krene naravnost pod lipo k družčini.

„Prav, da si prišel; povedal nam boš kaj novega, da nam ne bo tako dolgčas“, je nagovoril eden izmed vaščanov Srebot. Srebot ni zinil besede. Molče sede k drugim in vleče svoj vivček.

„To pa že ni prav“, pravi nekdo, „da bi bil kaznovan, ako napravi moj sin kako neumnost.“

„Odkar hodijo otroci v šolo, so vedno bolj nemarni, kar eden ne zna, se pa od drugega nauči“, se oglasi drugi.

„Oho, ta pa hoče reči, da bi kmalu bila šola kriva vseh teh neumnosti“, izpregovori Srebot. Dobro vem, kake križe in težave imajo z otroki v šoli. Zvem vse po otrokih, ko šivam po hišah, vprašam tega in onega, in vse mi povedo. V šoli otrokom bistrijo um in pamet, zato so bolj iznajdljivi in pretkani v vseh rečeh kakor smo bili mi v tej dobi. Mi smo bili v otroških letih res bolj zabiti, ali poredni smo bili ravno tako. S tem pa nočem reči, da so ti zdaj prav naredili, jaz jih ne morem zagovarjati. Ako ste vsi mojih misli, jih bomo prav kmalu ugnali v kozji rog. Nobenih takih neumnosti ne bo več slišati.“

„Srebot je že zopet iznašel kakšno zvijačo, se oglasi nekdo, „le ven z njo. Če je misel prava in bo kaj pomagalo, ti bomo hvaležni.“

„Poslušajte!“ začne Srebot. „Ni dolgo tega, kar sem bil po opravkih v Trstu. Zvedel sem, da je prišel neki Turek kupovat otroke. Turki namreč kupujejo in prodajajo otroke kakor mi krave. Grem si ogledat to čudno kupčijo. Ko zvem za hišo, stopim noter, in naproti mi pride mož s širokimi

hlačami in dolgimi brki, v rokah je imel čibuk*) in na glavi rdečo čepico. Vprašam ga, če res kupuje otroke; pokima z glavo in me odvede v drugo sobo, kjer je že imel v železnih kletkah nekaj nakupljenih otrok. Smilile so se mi sirote, pa sem si mislil: Prav se vam godi! Gotovo ste bili tako poredni kakor so pri nas, zato so vas prodali. S Turkom sva se zmenila za ceno, in obljubil sem mu, da mu jih v kratkem nekaj pripeljem. Mislim vzeti kupčijsko dovoljenje, ali patent za kupčijo z otroki. Tistega, ki bo poreden, neubogljiv, trmast in hudoben, boste prodali meni, jaz pa Turku.“

„Dobra je ta! Le hitro po patent! Gotovo te ta kupčija obogati!“ so se smejali vsi.

Kmalu je zvedela vsa zaboreška občina o tej novici. Starši so strašili otroke, ko so bili ti poredni in neubogljivi: „Le priden bodi, če ne, te prodamo Srebotu, kadar pride s košem vprašat po otrokih!“ To ni bila šala! Srebot so se že od prej bali, sedaj pa tembolj. Ko pa le dolgo ni bilo Srebota niti njegovega koša, so pozabili otroci na vse. Uganjali so svoje burke in neumnosti kakor poprej.

7.

Klinar je bil najbogatejši kmet zaboreški. Imel je tri hčere in sina. Najstarejša hči se je omožila, in imeli so svatbo. Godci so godli, svatje so jedli in pili, da so bili vsi krasne volje. Kjer je kaj veselja, tam ne manjka otrok. Vse se je trlo okolo Klinarjeve hiše: bilo je polno radovednih žensk, beračev, največ pa otrok obojega spola od majhnih do velikih. Nekateri so bili toliko predrzni, da so silili naravnost v jedilno sobo. Nič ni pomagalo, če so jih pojali ven: Prišli so kmalu nazaj. Tudi obliivanje z vodo ni izdalo nič. Najpredrznejši seveda je bil Jakec in njegova tovariša Anže in Ive. Brez Jakca ne more biti nikjer, danes pa že posebno ne, ko godci tako veselo godejo. Godba, petje, družba, vsakovrstna jedila, ah, to je za otroke zabava in kratek čas! Kdo naj ostane doma?

Ali, oj, groza! Srebot se pokaže na vežnih hišnih vratih. Na hrbtu je imel velik pleten koš, za klobukom listek z napisom: „Patent za kupčijo z otroki.“ Dvoglavega orla, ki je znak gosposkega dovoljenja, je bilo videti prav razločno. Otrok je bilo v veži in po stopnicah prav veliko, ven ni mogel nihče. Srebot zavpije glasno z resnim glasom: „Ali je tukaj Jakec, Anže in Ive?“ „So tukaj,“ odgovore prestrašeni in objokani otroci. „Tukaj so vrvi, pomagajte mi jih povezati, dovoljenje imam, da prodam to trojico brez vednosti staršev“, govori črevljar. Zaman je bil ves jok otrok, vsi trije so bili kmalu povezani. Pomagali so to tudi drugi otroci, ker se jim je velik kamen odvalil od srca, ko so slišali, da imajo vse druge pravico prodati le njihovi starši. Najprej oprta Srebot v koš Jakca in ga odnese domov v klet, potem pride še po onadva. Ko so bili vsi doma na varnem, jih razveže, zaklene klet in gre med svate. Nobenega otroka ni bilo več videti okolo Klinarjeve hiše. Svatje so Srebota sprejeli medse z velikim

*) Čibuk = turška pipa.

veseljem, ker jim je napravil tolike zabave in smeha. Dolgo je ostal Srebot med svati. Oni trije v kleti so nekaj časa jokali, potem so se šele domislili, da je mogoče uiti skozi okno. Odprli so ga in stekli.

Drugi dan je hodil Srebot po vasi kupovat otroke, pa ni bilo nikjer nobenega doma. Srebot je pa pripovedoval, da mu odslej ne uide nihče več, ker je napravil železne križe v oknih svoje kleti. Srebotova otročja kupčija je ugnala v kozji rog celo lahkomišljenega Jakca.

Dedkova pesem:

Zvečer:

*Solnce nebeško je
v morje šlo spat
in' razpodilo je
biserne ribice,
da ohladilo je
vroče si ličece —
Ajaj-tut-ajaj, lezi — tako!*

*V morje pa gledal je
žarni škrlat:
»Čakaj me, solnčece,
nikdar ugnano;
vedno za mano si,
zdaj si pred mano —«
Ajaj-tut-ajaj — zatisni oko!*

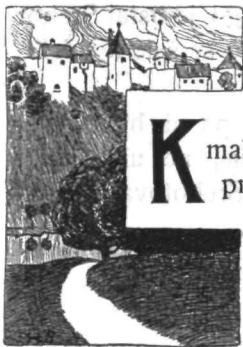
*Tu nate čakal bom
vso čarokrasno noč,
ko pa pokukaš mi
jutri na vrh morjá
z ličecem svežim spet —
pa te za nasek zgrabim tvoj vroč —
Ajaj-tut-ajaj, zaspančkaj sladko!*

Zjutraj:

*Dolgo je čakala
zarja škrlatasta,
pila je roso v se,
jeze je plakala;
solнца pa vrh vodé
le ni bilo.*

*Trudna je gledala,
zarjica nad vodó,
ko pomolilo je
solnce spočito tam
onkraj morjá
svojo glavó —
Stanko, prekrižaj se, moli lepó!
Josip Bekš.*

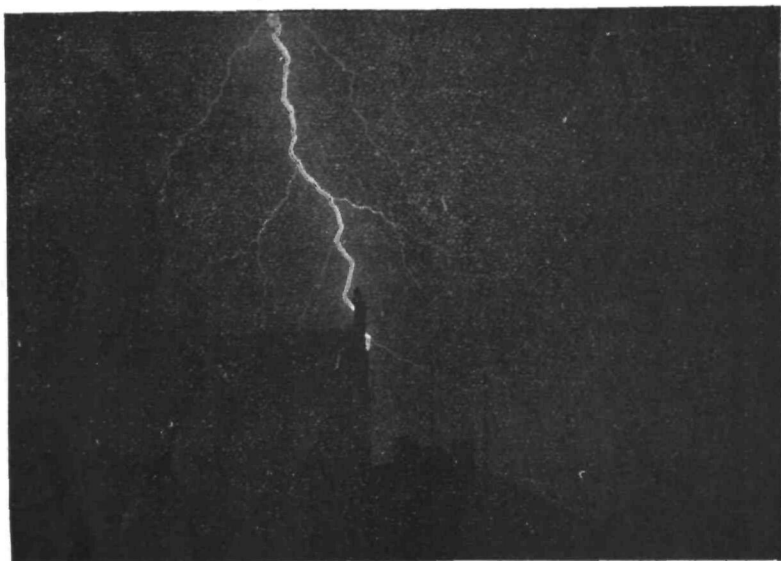

Nevihta.

Opisal Kramarjev.

Kmalu bomo imeli poletje in z njim tudi marsikatero izpremembo v prirodi. Dnevi bodo daljši, noči krajše, in solnce bo imelo od dne do dne večjo moč. Prišli bodo pa tudi dnevi, ko bo vladala tolika vročina, da bomo težko pričakovali hladilnega dežja. In prav v takih neznosno vročih dneh se pojavi kaj rada huda nevihta, ki je mnogokrat strah velikim in majhnim ljudem. Solnce pripeka z vso svojo silo; niti najmanjše sapice ni, ki bi nam dala vsaj nekoliko hladila. Soparno je. Zrak prihaja čedalje bolj medel. Solnce izgublja bolj in bolj svojo bliščečo svetlobo, in na nebu se zbirajo temni oblaki, ki končno popolnoma zamrače solnce. Veter nastane in raste vedno močnejše

Fotografična podoba bliska.

in huje, vzdiguje prah visoko v zrak, pripogiblje drevesa in s strašnim bučanjem lomi veje, da, cela drevesa. Vsakdo hiti uiti bližajoči se nevihti, in tudi živali si iščejo varnih zavetišč.

Posamezne debele kaplje jamejo padati in se čedalje bolj množe, dokler se ne ulije gost dež; nastala je ploha. Vmes pa švigajo bliski od oblaka do oblaka, katerim sledi močno grmenje. Kar hipoma pa se silno posveti ter še silnejše zagrmi; od oblakov pa švigne strela do visokega hrasta, ki ga prekolje od vrha do tal. Ljudje se prestrašijo in prično se križati ter šepetati v strahu: „Bog in sveti božji križ“.

Vsakdo je že slišal o silni moči strele, vsakdo je že slišal, koliko požarov je nastalo po streli in koliko ljudi je že ubila ali pa omamila, in

zato tolik strah. Hvala Bogu, da nevihta navadno ne traja dolgo. Treskanje in grmenje pojenjuje, le bliska se še, in sicer vedno bolj in bolj daleč od nas. Nad nami pa se prične svitati, oblaki se razgrnejo, in preljubo solnčece se nam zopet posmehlja izza njih. In kadar se je pomikala nevihta na zapadajočemu solncu nasprotno stran, tedaj pa zagledamo krasen, sedmo-barven lok, ki se vzdiguje od tal visoko v oblake; otroci pa, ki so dobili zopet pogum, da gredo na cesto, vpijejo radostno, kazaje na ta krasni lok: „Mavrica, mavrica!“ In nehote se spomnijo lepe pesemce, ki ste jo že brali v šoli: „Mavrica biserna, zlati prestol, angelci hodijo gor in pa dol . . .“

Da boste pa vedeli, kako nastane taka nevihta, strela in grom, vam hočem vse to tu prav na kratko razložiti.

Solnčna toplota povzroči, da shlapeva voda, ki se v podobi mehurčkov vzdiguje v zrak, in sicer toliko časa, da je že povse napojen z njimi. Pri tem pa, ko se tarejo ti mehurčki drug ob drugega, se tvarja zračna elektrika, ki jo imenujemo navadno negativno elektriko. Ker je pa zrak v zgornjih plasteh bolj mrzel ko spodaj, kjer žari toplota od segrete zemlje, se ti mehurčki čedalje bolj združujejo v temne oblake. Iz več mehurčkov pa nastane potem kapljica, ki je že tako težka, da ne more več plavati v zraku in pade na tla. Med padanjem skozi nižje oblake pa se ji pridruži še več takih mehurčkov, in preden je na tleh, je še precej debela. Od tod torej one debele kaplje, ki padajo ob začetku nevihte na zemljo. Teh kapljic pa je čedalje več, in končno jih je toliko, da imamo celo ploho. V šoli pa ste se že učili, da imamo dvoje elektrik, in sicer pozitivno in negativno, ki imata stremljenje po združitvi s tem, da priskočita druga k drugi, ker se privlačita. In če so bili, kakor smo prej omenili, oni vodni mehurčki negativno električni, tedaj zbujaajo le-ti na površju zemlje pozitivno elektriko, ki se nakupiči na nji in se nabira v najvišjih delih dreves, hiš, cerkvá in holmcev. Električna v oblakih in elektrika na površju zemlje bi se takoj združili, še preden nastane nevihta, ko bi tega ne oviral zrak, ki se kot slab prevodnik elektrike nahaja med oblakom in zemljo.

Ker pa postajajo oblaki vedno gostejši in težji, se pa približujejo vedno bolj zemeljskemu površju. Pri tem postaja napetost med obema elektrikama vedno večja in večja in končno je toliko, da more premagati tudi zračno razmejo; obe elektriki se združita, in mi vidimo mogočno iskro, ki švigne iz oblaka na zemljo, ter jo imenujemo strelo. Pri tem združenju pa nastane silen pok, ki odmeva potem od oblaka do oblaka, ter ga imenujemo grom.

Prav tako, kakor se je razdelila elektrika nad oblakom in zemljo, se razdeli tudi med oblaki samimi, in imamo torej tudi oblake, ki so pozitivno električni, zato pa vidimo čestokrat tudi, kako švigajo strele od oblaka do oblaka.

Ker se pa pomika električna iskra silno hitro, zato ne vidimo iskre, marveč vidimo le vijugasto črto med oblaki samimi, ali pa med oblaki in zemljo v trenutku, ko se zabliška, prav tako, kakor vidimo ponoči, če

vrtime na enem koncu žarečo palico v krogu, le žareč krog, nikakor pa ne žareče palice same. Zakaj vidimo tako, vam danes ne morem opisati, ker bi se preveč oddaljili od predmeta, ki si ga hočemo natančneje ogledati.

Elektrika si izbere vedno najkrajšo pot, in to je prema črta. Potem bi morala biti pa tudi strela le prema, svetla črta, ki bi vezala oblake z zemljo in vendar je vedno na vse mogoče načine zvita in časih tudi razcep-ljena na več delov. To pa zato, ker privlači električno iskro, ki švigne iz oblaka k oblaku ali iz oblaka k zemlji spotoma še nasprotna elektrika drugih oblakov, ki se nahajajo vmes.

Strela torej ni nič drugega nego električna iskra, ki ima toliko moč, toliko toplote, da raztopi kamenje, raztopi kovine in vname gorljiva telesa. Zato se nam je res treba bati, kadar se bliža huda nevihta, in prositi dobrotljivega Boga, da nas obvaruje vseh nesreč. Sami pa moramo tudi previdni biti, zlasti kadar smo zunaj pod milim nebom, bodisi v gozdu ali kje na planem. Nikdar ne smemo stopiti pod kako drevo ali zvonik, ker udari strela najrajša v visoke, koničaste predmete. Tudi se ogibljimo vode, torej ne hodimo takrat blizu potokov ali ob jezeru. Ne iščimo zavetja pod kozelcem, zlasti če se nahajajo v njem detelja, žito ali pa drug pridelek, prav tako se ogibljimo tudi senenih kopic na travnikih, ker se iz njih vzdigujejo hlapi, ki so dobri prevodniki elektrike. Zato tudi ni varno hoditi blizu segrete živine, n. pr. v težki voz vpreženih konj ali volov. Odložiti moramo pa takrat tudi železno orodje, n. pr. kose, vile i. dr., če nas doleti taka nevihta pri delu na polju ali travnikih. Doma pa pogasimo ogenj na ognjišču ali v ščedilniku; odprimo okna, a pazimo, da ne bo prepiha. Zato je še bolje, da zapremo okna in odpremo vrata. Ne stojmo pri odprtem oknu ali pod zrcalom, ker je zadaj obloženo s cinovim amalgamom (cin in živo srebro), sploh se ogibljimo kovinskih predmetov.

Najbolj varni pa smo seveda v hiši, ki ima na strehi postavljen strelovod, ki ga je izumil Benjamin Franklin l. 1753., v Evropi pa prvič postavil župnik Prokop Diviš v Znojmu na Moravskem l. 1754.

Kam pa danes?

Spisal in vpodobil *Fr. Rojec.*

Ej, to so otroci! Vse kar vidijo, poizkušajo posneti in pazno vlečejo vsako besedo na ušesa. V njihovi navzočnosti se ne sme ničesar takega delati in govoriti, česar še ne smejo vedeti!

Pred nekaj tedni je bila zopet lepa solnčna nedelja. K nam pride dopoldne Koblarjeva gospa ter reče naši gospé „mamici“: „Kam pa danes, Jela? Ali na Bled ali na Brezje? Krasen dan je; škoda bi bilo,

ako bi ga presedeli doma!“ Dogovorili sta se, da se popeljeta po kosilu, seveda z otroki vred, na Bled.

Točno ob eni uri popoldne, kakor je bilo naročeno, je že stal voznik z vpreženim vozom pred našo hišo. Izletniki urno sedejo na voz in zdrče po gladki cesti proti Bledu, odkoder se vrnejo šele v mraku.

Kaj pa si izmislijo drugi dan naši otroci! Pravijo, da se hočejo zopet peljati na izlet, in sicer sami na svojem vozičku. Ciril se postavi pred Metodka kakor je bil videl Koblarjevo gospo ter začne: „Kam pa danes, Metodek?“ Omeni Gradišče in našteje več drugih igrišč, kamor lahko „izlete“.

Nato odideta oba bratca z vozičkom pred hišo in s seboj vzameta tudi sestrico Ilenico. Ko za njimi pride tja še njih zvesti spremljevalec, belokodrasti Hektor, je bila zbrana vsa izletna družba, pripravljena na odhod, a oditi ali pravzaprav odpeljati se ni mogla tako hitro kakor prejšnji dan; zakaj našim mladim izletnikom se je hipoma prikazalo več zaprek in težav, na katere prej še mislili niso. Prvi veliki zadržek je bil ta, da je bil voziček premajhen, in niso mogli sesti nanj vsi trije, drugi je bil, da niso imeli ne konja ne voznika in tretji, da še vedno niso vedeli, kam bi pravzaprav šli na izlet.

Začno se posvetovati. Pes jih nekaj časa stoje gleda in posluša, ko pa vidi, da ničesar ne pričaka, leže zraven vozička, položi glavo na tla in modro zaspi. Nazadnje se vendar zedinijo na ta-le Cirilov predlog: Danes se peljemo na izlet na Gradišče. Ker pa imamo le majhen voziček brez konja in voznika, se bo peljala samo Ilenica, in voziček bo vlekel nekaj časa Metodek, nekaj časa Ciril; Hektor in oni izletnik, ki ne bo vozil, pa pojdeta zadaj ter pazita, da se Ilenica ne izgubi z vozička!

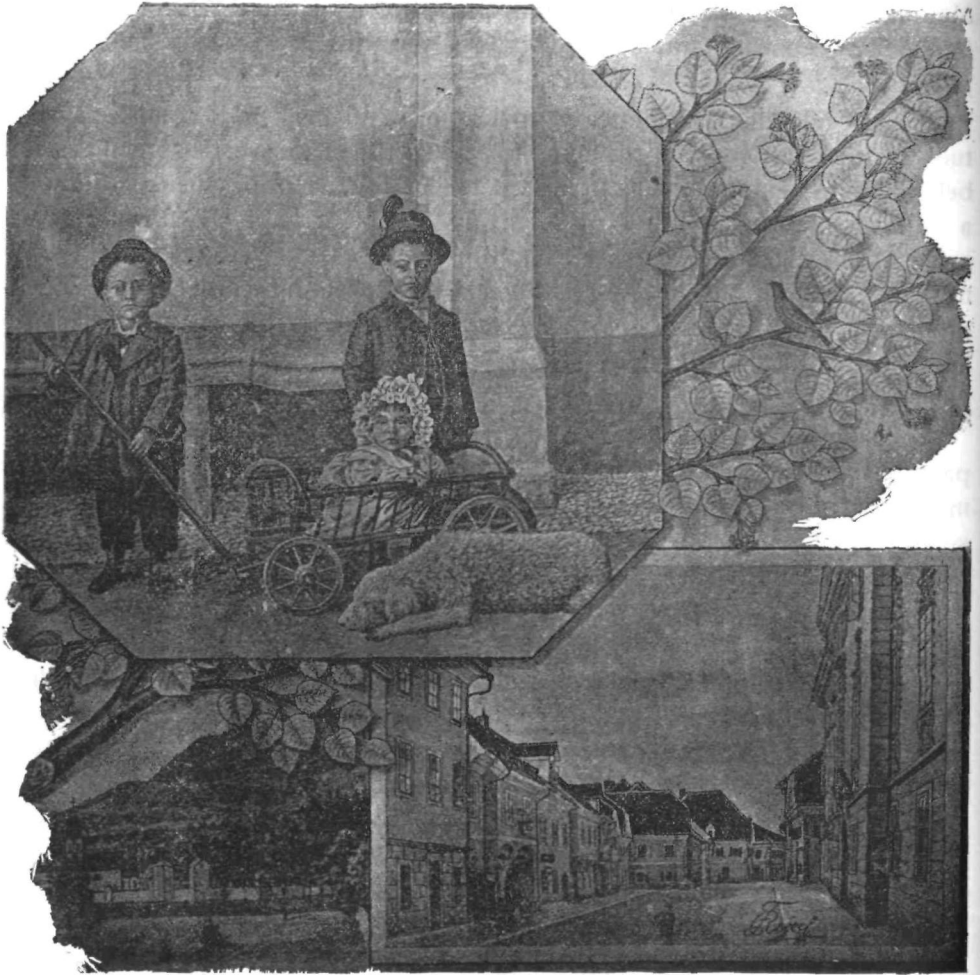
Ko so ravno mislili tako odpeljati se, pride mimo, kakor je Metodek potlej pripovedoval, neznan mož z dolgo črno brado, z majhnim zavitim zabojem preko ram in z debelo robato palico v roki. Ozira se na vse strani po hišah in prišedši vstric naših otrok, se ustavi, jih nekoliko časa nemo gleda, a potem razdeli svojo palico spodaj tako, da napravi iz nje trinožno stojalo in postavi to predse na tla; nato pa sname še oni zabojček z ram ter ga pritrdi na stojalo. „Berač z godbo!“ pravi Ciril. „Dajmo še malo počakati, da bomo slišali, kakšno nam zagode!“ Ali mož noče nasaditi kljuke na stroj ter jo zavrteti, da bi se oglasile piščalke; ampak le parkrat pogleda na otroke črez stroj, na njem nekaj odpre in zapre, potlej pa spet počasi spravi in si naloži čudno pripravo na rame ter odide.

Bil je popotni fotograf! To smo zvedeli črez nekaj časa pozneje, ko nam je on sam pisal in obenem poslal to sliko otrokom v spomin. V svojem pismu je nam sporočil, da mu je ta otroška skupina tako ugajala, da ni mogel iti dalje, da bi je ne bil prej vpodobil za svojo zbirko.

Tako nekako mi je pripovedovala prijazna in zgovorna sorodnica našega vobče priljubljenega, dobrega gospoda doktorja, ko sem se nekoč predlanskim jeseni mudil po opravkih v njegovem stanovanju, zagledal v sobi na steni lepo novo sliko treh znanih mi otrok z vozičkom in kodrastim psom ter povprašal po zgodovini te slike. „Hentaj,“ sem si mislil, ko

je končala, „to bi pa bilo nekaj za moje mlade prijatelje in prijateljice, s katerimi se večkrat kaj pogovorim v „Zvončku“!“

Kmalu za tem sem že imel tisto sliko v rokah z dovoljenjem, da jo smem prarisati in posnetek uporabiti v svoj namen. In tako se mi je izpol-

nila želja, da zdaj njo in poleg nje še dve drugi podobici vidite tukaj tudi vi, ljubi „Zvončkovi“ bralci, in morate z njih izpoznati ljubeznive otročiče našega čislane ga gospoda doktorja ter kraj, kjer ti prebivajo in se kratkočasijo z različnimi igrami!

Mamici za god.

Ljuba mamka,
te cvetice
sem nabral,
pa za god jih
zdaj-le tebi
bodem dal.

Pa še nekaj,
ljuba mamka,
ti povem:
kar reči je
dobrih, sladkih,
rad pojem.

Le nakuhaj
in napeci,
kar se da,
pa ljubili
bomo danes
se doma.

Simon Palček.

Da bi ne bilo rošice!

Sredi polja pa sinoči
rožice so tožile,
ker jih s krepilno rošico
niso megle napojile.

Drugo pa noč so obilo
blage rošice jim dale,
da so krasneje cvetele,
da še bolj bile so zale.

Prišel je deček na polje,
lepe potrgal cvetice,
ki so tožile na tihem:
„Da bi ne bilo rošice!“

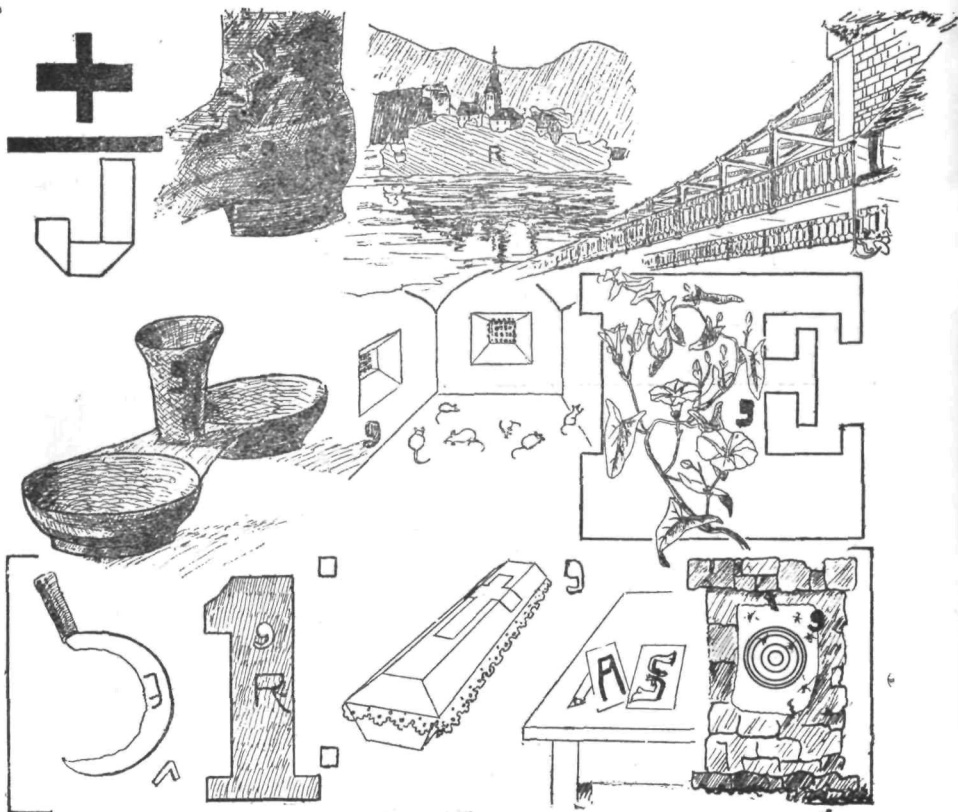
Borisov.

Zastavica v podobah.

Priobčil *Solovej.*

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Speča deklica.

Zdravniki v Salt Lake City se zamenjujejo, da bi zbudili dvaindvajsetletno Bessie Knechtovo, ki že 28 dni neprenehoma spi. Kaka je bolezen dekletova, ni

nikomur znano. Bolnica leži mirno z zaprtimi očmi, njeno dihanje je pravilno, le časih je opaziti lahko gibanje njenih trepalnic. Ako jo kdo potolče po čelu, se deklica nekoliko vznemiri, toda ne toliko, da bi se prebudilo.

Šumi zeleni gaj . . .

Besede zložila *Bogomila*.

Uglasbil **Ferd. Juvánec**.

Mirno, nežno.

Šu - mi ze - le - ni gaj, šu-mi, o - pe - va kras po-mladnih dni, o-

pe-va kras vr - tov, poljan, pozdrav - lja ta po - mladni dan, o-

pe-va kras vrtov, poljan, pozdravlja ta pomladni dan. In

rož-ni vo-nji vsta - ja - jo, s sladkost - jo zrak na - pa - ja - jo . . . Ve,

než-ne misli z zemskih tal, kdo vas v življenje je pozval!

Ah, než-ne misli, vsta-jaj-te, po vr - tih se spre-ha-jaj-te. Zbu-

di-te že-lje mi sladké in ra-dost vlij-te mi v srce, zbu-

di-te že-lje mi sladké in radost vlij-te mi v srce!

† Simon Rutar.

Simon Rutar, c. kr. profesor na drugi državni gimnaziji v Ljubljani, je nenadoma umrl dne 3. preteklega meseca. Profesor Rutar je bil učen in znamenit slovenski pisatelj, ki je s svojimi temeljitimi zgodovinskimi spisi povzdigoval čast in ime slovenskega naroda. Njegovi spisi, prepojeni z gorečim domoljubjem, so raztreseni po mnogih slovenskih časopisih, „Slovenska Matica“ v Ljubljani pa je izdala tudi več njegovih knjig. Pokojni Rutar je bil tudi velik prijatelj in podpornik slovenske uče se mladine, ki je z njim izgubila izvrstnega in učenega učitelja. Našemu listu je bil ves čas zvest prijatelj. Bodi mu ohranjen trajen spomin!

Nevarnost gosenic.

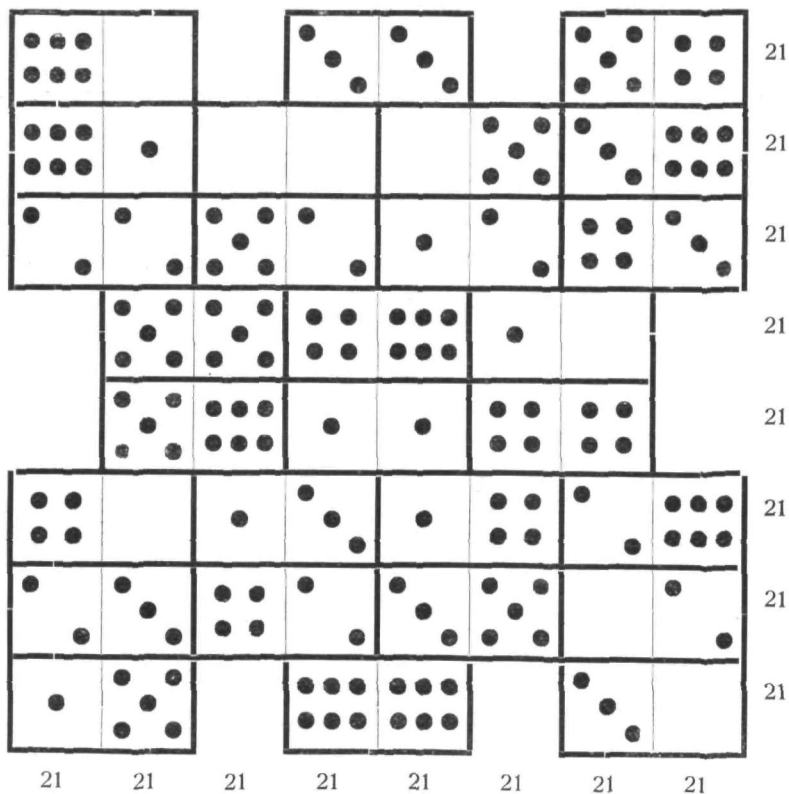
Večkrat imamo priliko opazati, kako se zlasti deklice zgražajo nad gosenicami, ki jim slučajno prilezejo na golo kožo. Vik in krik nad to golaznijo pa ni tako neopravičen, kakor bi si človek mislil, ker zdrav-

niki in učenjaki so že davno v tem edini, da je gosenica človeškemu in živalskemu organizmu nevarna. Ker se tuintam ne le otroci ampak tudi naši učenci igrajo uprav brezskrbno s tem mrčesom, nam je naloga, jih na to stvar opozoriti. Kamor prileze gosenica, napravi na koži prišč, provzroča tudi vnetje sleznic, zlasti se rado vname oko, ako se gosenica dotakne njega vezne kože. Nevarne so posebno gosenične dlake, ker provzročajo v dihalih razne katarate. Paziti je torej na to, da otroci ne prijemajo teh živali in da se ne zbirajo v krajih, kjer je mnogo gosenic.

Kaša — otrokova smrt.

V Dvorjah pri Cerkljah na Gorenjskem je pustila delavčeva žena Marija Bergant svojega enoletnega otroka na ognjišču in šla iz kuhinje. Med tem časom se je otrok prevrnil z glavo v skledo, v kateri je bila vrela kaša. Otrok se je tako hudo opeknel, da je zaradi opeklin drugi dan umrl.

Rešitev računske igrace v peti številki.

To pot nismo dobili nobene rešitve.